

Usannsynlig duo mot aids

En underlig duo satte aids på dagsordenen blant menighetene i den sorte bydelen Clermont: En tøff, tidligere hushjelp ved navn Nyami, og diakonen Eimund fra Diakonhjemmet.

Steg, Clermont.

I begynnelsen hendte det vi bare ble møtt med latter, fra prestene og andre. «Vis oss et aids-tilfelle, vis oss!», var den vantro responsen, den gangen i 1993, minnes Nyami Mbhele overfor Steg. Hun leder i dag Aids-senteret knyttet til Clermont Community Resource Centre – som igjen er en del av Diakonhjemmets samarbeidspartner Diakonia.

– I dag er situasjonen helt annerledes: I dag begraver de – så å si daglig – ofre for epidemien. I dag er jeg langt fra alene som aids-sjelesørger og rådgiver i området; bare på de kommunale klinikkene her er det ti rådgivere i sving, påpeker Nyami Mbhele.

– Det blir stadig vanskeligere å fornekte realitetene, og mange er aktive med bevisstgjøring av sine menigheter. Både for å forebygge, og for å mobilisere et korps av frivillige: folk som er villige til å pleie de døende, til å lytte seg inn i offenes dype ensomhet, sier Mbhele.

Kvinnen på rundt de femti er en garvet mobilisator, som bærer sin sorte beret like myndig som noen militær. Ydmyket og herset med som hushjelp for de hvite i sin ungdom, grunnleggeren av hushjelpenes egen fagforening under apartheid, aktiv ANC-forkjemper. Et hjerteskjærende møte med et 21 år gammelt aids-offer, som var mor til tre barn med tre forskjellige fedre, tente engasjementet. Overbevisningen ble styrket under en studiereise til Øst-Afrika i 1993 med tema aids. Rapporten fra reisen gav hun blant annet til Anne Skjelmerud fra Diakonhjemmets internasjonale Senter, som koordinerte Diakonhjemmets ulike aids-satsninger og var på besøk i Sør-Afrika.

For å komprimere historien: Da Diakonia i 1991 inviterte til et samarbeidsprosjekt om mobilisering av

menighetene i Durban-regionen til diakonal innsats, utkrystalliserte aids seg gradvis som et satsingsområde. Eimund Stangeland, diakon utdannet ved Diakonhjemmet og med tidligere praksisopphold ved Diakonia, sa seg villig til å bruke et drøyt år på prosjektet.

– I ettertid tror jeg du kan sammenfatte det slik, sier Stangeland til Steg. – En gruppe diakonhjemmsstudenter med felles opplevelser fra Sør-Afrika hadde fått et sterkt engasjement for dette å mobilisere menighetsgrasrota for samfunnsendring. Denne typen aktivitet var noe Diakonia i begrenset grad hadde lyktes med, og etterspurte; de hadde jobbet mot apartheid ved å fungere som strategisk backing primært for de radikale kirkelederne. Ideen om et samarbeid vant gjenklang hos ledere ved Diakonhjemmet. Samarbeidet fikk økonomisk støtte fra blant annet Kirkens Nødhjelp, Diakonhjemmets fonds og Mellomkirkelig råd.

Verken i Diakonia eller i Clermont er det vanskelig å utløse lovord om duoen Eimund og Nyami. Sammen får de æren for virkelig å ha satt et – i mange sammenhenger ømtålig – tema på dagsordenen, både i Diakonia sentralt, og i lokalmiljøet i Clermont. Der ble assosiasjonene til aids-forebygging etterhvert så sterke, at ungene i gata skrålte om kondomer når de fikk øye på nordmannen. – Men for all del, smiler Eimund, – vi prøvde også å motivere til seksuell troskap, eventuelt avholdenhet – den såkalte ABC-metoden.

– Eimund omtales med en særlig respekt fordi han på en god måte trosset de lokale forventningene til «nok en hvit, mannlig ekspert», heter det.

– Jeg reiste ikke som ekspert til Diakonia. Det jeg kunne, var å backe opp Nyami som allerede hadde tillit og handlingskunnskap i lokalmiljøet, blant annet med mitt fagsosialt arbeid. Særlig i ettertid har jeg skjont at dette med en (hvit) mann i en slik tjenerrolle ble en sterk forkynnelser om hva kristen tjeneste er, sier Eimund Stangeland, som tenker seg tilbake til Sør-Afrika og Diakonia i forbindelse med hovedoppgaven i diakoni ved Diakonhjemmet.

Av Asle Finnseth